

РОЗВИТОК ДІАГНОСТУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ

DIAGNOSTIC COMPETENCE DEVELOPMENT OF FUTURE PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS MASTERS IN THE ARMED FORCES

Стаття присвячена актуальній проблемі підготовки майбутніх магістрів фізичного виховання і спорту – розвитку їхньої діагностувальної компетентності. З'ясовано, що саме їх діагностувальна компетентність є невід'ємним компонентом професійно-педагогічної компетентності, який необхідний для успішної реалізації ними діагностувальної функції у професійно-педагогічній діяльності.

Діагностувальна компетентність у майбутніх магістрів фізичного виховання і спорту є їх професійно важливим психічним утворенням, зміст якого складають діагностувальна підготовленість, інтелектуальна, діяльнісна та суб'єктна здатність, а також професійна, особистісна й психологічна готовність до реалізації діагностувальної функції в професійно-педагогічній діяльності шляхом творчого дотримання її педагогічних принципів і використання сучасних методів, методик, технологій і засобів педагогічного діагностування суб'єктів військово-педагогічного процесу в Збройних силах України.

Висвітлюються функції дидактичного діагностування як важливого елементу військово-педагогічного процесу, які має реалізувати військовий педагог. Основна увага зосереджується на теоретико-методичних засадах розвитку діагностувальної компетентності майбутніх магістрів фізичного виховання і спорту як майбутніх військових педагогів методом тестування. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури обґрунтовуються переваги цього методу діагностування, критерії якості тесту, вимоги до тестових завдань та правила їх побудови, типи тестових завдань (на прикладах зі спеціальності). Акцентовано увагу на створенні тестових завдань відповідно до когнітивних рівнів (запам'ятовування, розуміння, застосування, аналіз і синтез, оцінювання). Зроблено висновок про те, що опанування майбутніми магістрами фізичного виховання і спорту як суб'єктами педагогічної діяльності сучасними методами педагогічного діагностування сприятиме систематизації та поглибленню теоретичних діагностувальних знань, розвитку діагностувальних навичок, умінь і здатностей, вдосконаленню професійно важливих діагностувальних якостей, які складають основу їхньої діагностувальної компетентності.

Ключові слова: діагностична компетентність, магістр фізичного виховання і спорту, педагогічна діяльність, тестування, тест, тестове завдання, когнітивний рівень.

The article is focused to the actual problem of future physical education and sports masters' training – the development of their diagnostic competence. It highlights the functions of didactic diagnostics as an important element of the military pedagogical process, which should be implemented by a military teacher. It is found that their diagnostic competence is an integral component of professional and pedagogical competence. It is necessary for the successful implementation of their diagnostic function in professional and pedagogical activities.

Diagnostic competence of future masters of physical education and sport is their professionally important mental formation. Its content is diagnostic preparedness, intellectual, activity and subjective ability, as well as professional, personal and psychological readiness to implement the diagnostic function in professional and pedagogical activity. It is achieved through creative adherence to its pedagogical principles and the use of modern methods, techniques, technologies and means of pedagogical diagnosis of subjects of the military-pedagogical process in the Armed Forces of Ukraine.

The main attention is focused on the theoretical and methodological principles of diagnostic competence development of future physical education and sports masters as future military teachers by testing method. Based on the psychological and pedagogical literature analysis, we substantiate the advantages of this diagnostic method, test quality criteria, requirements for test tasks and rules for their construction, types of test tasks (using specialty examples). The attention is emphasized on the test tasks creation in accordance with the cognitive levels (memorization, understanding, application, analysis and synthesis, evaluation). It is determined that obtaining modern pedagogical diagnostic methods by future physical education and sports masters as a pedagogical subject will enhance the systematization and deepening of theoretical diagnostic knowledge, development of diagnostic skills, skills and abilities, improvement of professionally important diagnostic qualities that form the basis of their diagnostic competence.

Key words: diagnostic competence, physical education and sports master, pedagogical activity, testing, test, testing task, cognitive level.

УДК 37. 378

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/74.60>

Свистун В.І.,

д-р пед. наук, професор,
провідний науковий співробітник
Національного університету оборони
України

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Діагностувальна компетентність майбутніх магістрів фізичного виховання і спорту є одним із критеріїв визначення їхньої здатності та готовності до педагогічної діяльності, оскільки від цієї здатності та точності оцінювання розвитку тих, хто вчиться, залежить, чи буде поєднання освітніх

цілей з їхніми потребами та можливостями. Тому діагностувальна діяльність магістрів фізичного виховання і спорту як суб'єктів освітнього процесу у ВВНЗ є важливою складовою їх педагогічної діяльності, що передбачає послідовне та систематичне розв'язання різних діагностувальних завдань у процесі реалізації педагогічних заходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Грунтовні напрацювання щодо теорії та практики формування та розвитку діагностувальної компетентності суб'єктів освітнього процесу ВВНЗ здійснено О. Застело (розвиток діагностувальної компетентності викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів у системі післядипломної освіти) [5], І. Плахутою (розвиток діагностувальної компетентності у майбутніх докторів філософії в процесі освітньо-наукової підготовки) [8].

Проблемні питання формування й розвитку діагностувальної компетентності суб'єктів освітнього процесу ВВНЗ висвітлюють такі науковці як: О. Лагодинський, А. Зінченко, які акцентують увагу на формуванні діагностувальної компетентності майбутнього викладача закладу вищої освіти [7], Д. Кисленко досліджує діагностувальну компетентність як складову процесу формування готовності майбутніх офіцерів до професійної діяльності [6], В. Рахманов обґрунтовує формування діагностувальної компетентності майбутніх фахівців в умовах інформаційного середовища закладу вищої освіти [9]. Сутність, зміст та особливості формування діагностувальної компетентності у здобувачів освіти у військових навчальних закладах обґрунтовують О. Діденко, Т. Сніца, Ю. Дем'янюк [2]. Педагогічне моделювання формування діагностувальної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців фізичної підготовки і спорту у процесі професійно-педагогічної підготовки здійснено О. Дубровською [3].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас аналіз та узагальнення напрацювань науковців засвідчив відсутність наукових напрацювань щодо методів розвитку діагностувальної компетентності майбутніх магістрів фізичного виховання і спорту у ВВНЗ.

Метою статті є обґрунтування тестування як методу педагогічного діагностування для розвитку діагностувальної компетентності майбутніх магістрів фізичного виховання і спорту як майбутніх суб'єктів педагогічної діяльності у вищому військовому навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу. Педагогічна діяльність військового педагога є різнобічною – виховна, дидактична, організаційно-управлінська, методична, комунікативна, контрольньо-корегувальна й діагностувальна, а отже, потребує всебічної – військово-професійної, фахової та педагогічної підготовленості, оскільки реалізація однієї функції є необхідною передумовою для реалізації інших.

Дидактичне діагностування як важливий елемент військово-педагогічного процесу реалізує такі функції як:

оцінна – передбачає психолого-педагогічне з'ясування засвоєних військово-професійних

і фахових знань, сформованих навичок, умінь і здатностей, професійно важливих якостей військовослужбовців як військових професіоналів і членів бойових команд, рівнів актуалізації військово-професійної та педагогічної видів компетентності військових педагогів, а також якісне і кількісне оцінювання результативності;

аналітико-орієнтаційна – результати дидактичного діагностування дають можливість його організаторам здійснювати психолого-дидактичний аналіз військово-навчального процесу у військовому підрозділі (частині) на всіх рівнях його структурної організації як дидактичної системи покомпонентно. На відміну від контрольної функції, яка спрямована тільки на констатацію фактів, аналітична функція дає можливість виокремити причинно-наслідкові зв'язки у військово-навчальному процесі в конкретному військовому підрозділі, між дидактичними умовами і результатами цього процесу. Орієнтаційний аспект дає змогу орієнтувати цей процес на досягнення конкретних запроєктованих результатів;

контрольно-корегувальна – забезпечує надання достовірної інформації військовому педагогу для прийняття обґрунтованих дидактичних рішень і впливів на суб'єктів навчального процесу, виконує роль каналу зворотного зв'язку для отримання військовим педагогом та іншими посадовими особами інформації про результати цих впливів, а в разі потреби підказує шляхи їх корекції; дає змогу проводити оперативний контроль за процесом військового навчання в певному військовому підрозділі (частині) та його результатами, оскільки містить інформацію про його стан; забезпечує дидактичну корекцію військово-навчального процесу в цілому і психолого-дидактичну корекцію своєї активності щодо саморозвитку та самокорегування як педагога;

виховна чи ціннісно-мотиваційна – у процесі діагностування офіцер має можливість здійснювати виховні впливи на військовослужбовців як суб'єктів навчальної та військово-професійної діяльності, а також на самого себе як на педагога та керівника військово-педагогічним процесом у військовому підрозділі за результатами такого діагностування;

інформаційно-прогностична – передбачення та прогнозування змін у формуванні та розвитку військовослужбовців як суб'єктів навчальної та військово-професійної діяльності, а також як військових професіоналів і членів бойових команд; орієнтація офіцерів на досягнення цілей і вирішення завдань військово-дидактичного процесу у військовому підрозділі (частині) та усунення недоліків, які виникають у педагогічній діяльності в окремих військових педагогів; постійне інформування всіх учасників військово-навчального процесу у військовому підрозділі (частині) про

результати педагогічного діагностування та основні напрями подальшої роботи щодо його вдосконалення [11, с. 322–323].

Важливим для нашого дослідження є науково обґрунтована дефініція «діагностичної компетентності викладача вищої військового навчального закладу як його діагностичної підготовленості, інтелектуальна, діяльнісна та суб'єктна здатність, а також професійна, особистісна й психологічна готовність до реалізації діагностичної функції шляхом творчого дотримання педагогічних принципів і використання в педагогічній діяльності сучасних методів, методик, технологій та засобів педагогічного діагностування» [13, с. 1215], оскільки у цьому визначенні акцентовано увагу на методичній складовій діагностувальної компетентності, а саме: знати методичні прийоми, способи, технології і засоби дидактичного діагностування та вміти їх використовувати для отримання оперативної, змістовної та систематизованої інформації про перебіг військово-дидактичного процесу та його результативність.

Сучасну педагогіку неможливо уявити без активного використання інструментарію об'єктивних методів вимірювання та оцінювання якісних характеристик курсантів, слухачів.

Одним із методів дидактичного діагностування є тестування, який дає змогу з певною вірогідністю визначати актуальний рівень, наприклад, сформованості та розвиненості у військовослужбовців необхідних військово-професійних і фахових знань, навичок, умінь і здатностей, військово-професійних якостей, певних індивідуально-психічних якостей, які необхідні для успішної військово-професійної діяльності тощо [12, с. 195].

Перевагами цього методу діагностування є: усунення суб'єктивізму, дотримання єдності вимог, скорочення часу на перевірку, забезпечення сприйняття суб'єктом учіння оцінки як об'єктивної, запобігання випадковості під час оцінювання знань, можливість статистично опрацювати результати тощо.

Інструментом, за допомогою якого здійснюється тестування, є тест. Тест – це сукупність тестових завдань з певної галузі знань чи навчальної дисципліни, яка дає змогу кількісно оцінити знання, вміння, навчальні досягнення, компетентність суб'єктів учіння.

Критеріями якості тесту є:

валідність – відповідність (адекватність) тесту вимогам та меті тестування, є статистичною характеристикою, яка визначає змістовні та функціональні параметри методу вимірювання – відхилення результатів тестування від закону нормального розподілу, що характеризується асиметрією та ексцесом одержаних даних;

об'єктивність – досягається мінімізацією впливу суб'єктивних чинників на результат тестування,

зокрема шляхом уніфікації умов виконання тесту, регламентацією процедур тестування;

надійність – повторюваність (стійкість) його результатів, забезпечується правильним обранням інструментарію, його апробацією і логічною досконалістю змісту завдання;

складність – визначається емпірично за кількістю правильно/неправильно даних відповідей: що більша їх кількість, то вища складність тесту [4, с. 902]

точність – визначає мінімальну або систематичну похибку, з якою можна провести вимірювання даним методом [1, с. 16].

Відтак створення тесту є складним, нелегким і працемістким процесом, опанування яким потребує знань основних принципів та правил побудови тесту і тестових завдань, типів тестових завдань, а також етапів розробки валідного тесту. Такі знання майбутні магістри фізичного виховання і спорту як майбутні військові педагоги набувають під час вивчення навчальної дисципліни «Теорія і методика викладання фізичного виховання» [14, 17], результатом опанування якою є здатність використовувати теоретичні і практичні основи професійної педагогіки в освітньому процесі у ВНЗ.

В робочій програмі навчальної дисципліни передбачено тему «Методика організації та проведення діагностувальних заходів зі фізичного виховання військовослужбовців», під час вивчення якої одним із завдань викладача є ознайомлення майбутніх військових педагогів з вимогами до тестових завдань та правилами їх побудови, а саме:

в тестових завданнях має бути зрозуміло висловлена одна думка, яка формулюється стисло, вичерпно і чітко;

тестове завдання має охоплювати важливу, а не тривіальну частину пройденого навчального матеріалу;

складність тестового завдання має бути відповідною для тих, хто тестується;

зміст тестового завдання має відповідати критеріям майбутньої професійної діяльності;

варіанти відповідей мають бути гомогенними, правильна відповідь не має бути довшою та більш точною ніж дистрактори;

дистрактори мають бути правдоподібними;

в тестовому завданні не використовуються специфічні слова – «завжди», «ні один», «всі» тощо;

тестове завдання не формулюється в заперечній формі;

тестове завдання не містить двозначностей, тавтологій та суперечливих тверджень тощо [1, 15, 16].

Ознайомлення майбутніх магістрів фізичного виховання і спорту з різними типами тестових завдань відбувається на прикладах їхньої професійної діяльності, а саме:

– тестові завдання, варіанти відповідей, на які сформульовані в словесній формі, у вигляді чисел, формул:

Як називається фізичний стан військовослужбовця, який дає йому змогу виконувати бойові та інші завдання за призначенням відповідно до вимог сучасного бою?

- а) фізична підготовка;
- б) фізична підготовленість;
- в) фізична готовність;
- г) фізичне вдосконалення.

В яких одиницях визначається обсяг навантаження у циклічних вправах?

- а) кількість або довжина;
- б) час або кількість;
- в) відсоток або вага;
- г) довжина або час.

Яка тривалість основної частини ранкової фізичної зарядки?

- а) 15-20; б) 15-25; в) 20-25; г) 25-30.

Скільки вікових груп визначено для військовослужбовців?

- а) 6; б) 7; в) 8; г) 9.

За якою формулою рахується щільність заняття, якщо t_3 – тривалість заняття, $t_{впр}$ – тривалість виконання вправи?

- а) $(t_3 \times t_{впр}) \div 100\%$;
- б) $(t_3 \div t_{впр}) \times 100\%$;
- в) $(t_{впр} \div t_3) \div 100\%$;
- г) $(t_{впр} \div t_3) \times 100\%$.

– тестові завдання, що визначають знання ознак, характеристик:

Які якості розвиваються вправами, пов'язаними з необхідністю діяти точно та впевнено в умовах фізичних і нервово-психічних навантажень, а саме: подолання складних перешкод; плавання

в обмундируванні зі зброєю; пірнання; дії на воді та під водою; метання гранат на точність?

- а) наполегливість і завзятість;
- б) витримка та самовладання;
- в) впевненість у своїх силах і цілеспрямованість;
- г) психічна та емоційна стійкість.

– тести з вибором послідовності розміщення елементів, операцій, дій:

У якій послідовності проводиться тренування, спрямоване на закріплення у військовослужбовців рухових навичок і вмінь, вдосконалення фізичних і спеціальних якостей?

А – виконання вправи у комплексі з іншими діями на спеціально підготовлених місцях та на різній за характером місцевості;

Б – виконання вправи у простій обстановці: спочатку – без зброї та спорядження, а потім – зі зброєю та спорядженням;

В – виконання вправ у засобах індивідуального захисту, в умовах обмеженої видимості та вночі.

Г – виконання вправи після дій, які дають значне фізичне навантаження;

- а) Б-Г-А-В; б) А-Б-В-Г; в) В-А-Б-Г; г) А-В-Б-Г.

– тести на відповідність:

Встановіть відповідність між якостями військовослужбовця і вправами, що їх розвивають?

Під час розроблення тестових завдань найпростіше створювати завдання на перевірку засвоєння фактових знань та їх розуміння. Тому за відсутності цілеспрямованих зусиль викладача щодо напрацювання тестових завдань, які оцінюють вищі когнітивні рівні (застосування, аналіз, синтез і оцінювання) виникає тест, який оцінює лише нижчі когнітивні рівні (знання, в кращому випадку, знання і розуміння) [1, с. 62].

1111

	Якості		Вправи
1.	психічна та емоційна стійкості	а	пересування на значній висоті по вузькій опорі; стрибки в глибину; стрибки через широкі та глибокі перешкоди; зіскоки з гімнастичних снарядів; опорні стрибки; стрибки у воду; акробатичні вправи; спуски з крутих схилів і стрибки на лижах; вправи на спеціальних снарядах; навчальні двобої в рукопашному бою.
2.	наполегливість і завзятість	б	подолання складних перешкод; плавання в обмундируванні зі зброєю; пірнання; дії на воді та під водою; метання гранат на точність
3.	витримка та самовладання	в	комплексне виконання всіх перелічених вправ.
4.	ініціатива та винахідливість	г	подолання водних перешкод; стрибки у воду; пірнання в довжину та глибину; виконання вправ з елементами ризику; прийоми рукопашного бою та подолання перешкод в ускладнених умовах
5.	сміливість і рішучість	д	спортивні та рухливі ігри; прийоми рукопашного бою; прийоми та дії за раптово поданими командами чи сигналами; біг з орієнтуванням на місцевості
6.	стійкість уваги, здатність її до широкого розподілу та переключення	е	біг на середні та довгі дистанції; вправи з гирями та інші силові вправи, що виконуються на максимальну кількість разів
7.	впевненість у своїх силах і цілеспрямованість	є	спортивні та рухливі ігри, єдиноборства

Відповідь: 1 – ; 2 – ; 3 – ; 4 – ; 5 – ; 6 – ; 7 – .

Як зазначають науковці, у вітчизняних вищих військових навчальних закладах викладачі часто організують діяльність здобувачів освіти переважно на нижчих рівнях когнітивних вмінь, проте мають пропонувати вправи та завдання, які б вивели військовослужбовців (здобувачів освіти) на нові, вищі рівні когнітивних процесів. Необхідною умовою опанування військовослужбовцями (здобувачами освіти) нових, вищих рівнів когнітивних процесів є здатність викладача створювати та вміло застосовувати вправи та завдання з використанням спеціальних дій і запитань для кожного рівня мислення [10].

Отож, майбутні магістри фізичного виховання і спорту як майбутні військові педагоги мають бути обізнані щодо когнітивних рівнів, які відповідають певним пізнавальним процесам (запам'ятовування, розуміння, застосовування, аналіз, оцінювання) та вміти створювати тестові завдання відповідно до цих рівнів. Тому на практичних заняттях вони набувають навичок побудови тестових завдань різних когнітивних рівнів, а саме:

– тестові завдання, спрямовані на згадування раніше засвоєного матеріалу, перевіряють знання термінології, фактів, визначень, правил, методів, критеріїв, принципів відповідають *найнижчому* когнітивному рівню:

Сукупність контрольних фізичних вправ та вимог до фізичної підготовленості військовослужбовців – це:

- а) організація фізичної підготовки;
- б) фізичне вдосконалення військовослужбовців;
- в) військово-спортивний комплекс;
- г) система фізичної підготовки.

– тестові завдання, що відповідають *рівню розуміння* – передбачають інтерпретацію матеріалу:

Визначте порядок підготовки до проведення показового заняття:

А – визначення підрозділу, у якому буде проводитися заняття;

Б – складання плану заняття;

В – вивчення відповідної літератури, вимог керівних документів;

Г – усвідомлення мети та завдань;

Д – визначення способів організації, час, місце проведення, категорії військовослужбовців, які залучаються;

Ж – розрахунок потреби матеріального забезпечення, наочних посібників;

З – підготовка коментаря до заняття;

Е – проведення репетицій та інструктажів з особовим складом визначеного підрозділу;

Є – розроблення проекту розпорядження про його організацію та проведення.

Відповіді:

- а) Є-Г-В-Е-Ж-А-Д-Б-З; б) Г-В-Д-Ж-А-Є-Б-З-Е;

в) Г-Д-Є-Б-В-Е-Ж-А-З; г) А-Г-Ж-Б-Д-Є-В-З-Е.

– тестові завдання, що відповідають *рівню застосування* й характеризують здатність використовувати вивчений матеріал у новій ситуації:

Яким способом організують основну частину навчально-тренувального заняття під час проходження найскладніших розділів фізичної підготовки, на яких потрібна особиста увага керівника до всіх осіб, що вчать?

а) груповим; б) круговим, в) фронтальним; г) поточним.

– тестові завдання – відповідають *рівню аналізу*, що передбачає не лише володіння знаннями, а й розуміння взаємозв'язків між різними типами інформації, характеризує здатність розкласти ціле на частини, вважається вищим когнітивним рівнем:

Чим відрізняється методика інструкторсько-методичного заняття від навчально-методичного?

Автори навчального посібника «Створюємо якісний тест» пропонують *«рівень синтезу»* й зазначають, що «тестові завдання рівня аналізу і синтезу тісно пов'язані між собою» [1, с. 66]:

Зобразити схематично класифікацію навчальних занять з фізичної підготовки.

– тестові завдання, що відповідають *рівню оцінювання* й характеризують здатність формулювати логічні судження, висновки, що ґрунтуються на аргументах:

Обґрунтуйте, який спосіб організації військовослужбовців під час виконання фізичних вправ найбільше сприяє розвитку командної роботи?

Відтак опанування майбутніми магістрами фізичного виховання і спорту вміннями розроблення тестових завдань різних когнітивних рівнів сприятиме розвитку їхньої діагностувальної компетентності, що забезпечить в майбутній педагогічній діяльності їхнім майбутнім суб'єктам учіння досягнення значних навчальних результатів, вміння аналізувати інформацію, обґрунтовувати, аргументувати, узагальнювати, критично мислити.

Висновки. Таким чином, у результаті теоретичного аналізу та узагальнення психолого-педагогічної літератури з'ясовано, що науковцями істотна увага приділяється психологічним і педагогічним аспектам розвитку діагностувальної компетентності військових фахівців. Водночас поза увагою дослідників залишилася проблема розвитку діагностувальної компетентності у майбутніх магістрів фізичного виховання і спорту як майбутніх військових педагогів, що є актуальною проблемою сучасної військової освіти, оскільки має суттєве значення для якісного виконання ними військово-професійної та науково-педагогічної видів діяльності. Для цього майбутній магістр фізичного виховання і спорту як майбутній військовий педагог має досконало володіти педагогічною діагностикою,

дотримуватися педагогічних принципів діагностувальної діяльності та використання в педагогічній діяльності сучасних методів, методик, технологій і засобів педагогічного діагностування взагалі й тестування зокрема, що сприятиме систематизації та поглибленню теоретичних діагностувальних знань, розвитку діагностувальних навичок, умінь і здатностей, вдосконаленню професійно важливих діагностувальних якостей, які складають основу їхньої діагностувальної компетентності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Булах І. Є., Мруга М. Р. Створюємо якісний тест : навч. посіб. Київ: Майстер-клас, 2006. 160 с.
2. Діденко О., Сніца Т., Дем'янюк Ю. Сутність, зміст та особливості формування діагностичної компетентності у здобувачів освіти у військових навчальних закладах. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*. 2023. № 4 (35). С. 23–36. URL: DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v35i4>.
3. Дубровська О. М. Формування діагностувальної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців фізичної підготовки і спорту в процесі професійної підготовки : навч.-метод. посіб. Житомир : «Євро-Волинь», 2023. 140 с.
4. Енциклопедія освіти / Акад. пед наук України ; гол. ред. В. Г. Кремінь. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Застело О. В. Розвиток діагностичної компетентності викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів у системі післядипломної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, Київ, 2018. 374 с.
6. Кисленко Д., Шостак Р., Романюк О., Корнієнко О. Діагностична компетентність як складова процесу формування готовності майбутніх офіцерів до професійної діяльності. *Військова освіта*. 2023. № 2 (48). С. 119–131.
7. Лагодинський О. С., Зінченко А. А. Формування діагностичної компетентності майбутнього викладача закладу вищої освіти як проблема педагогіки. *Академічні візії*. 2023. № 21. С. 23–30.
8. Плохута І. Розвиток діагностувальної компетентності у майбутніх докторів філософії в процесі освітньо-наукової підготовки : дис. ... д-ра філософ. : 011 – Освітні, педагогічні науки. Національний університет оборони України. Київ, 2024. 321 с.
9. Рахманов В. О. Впровадження діагностувальної компетентності майбутніх фахівців в умовах освітньо-інформаційного середовища закладу вищої освіти. *Військова освіта*. 2023. № 2 (48). С. 241–250.
10. Ролін І., Серпухов О., Чернявський О., Вавилова Н. Використання таксономії Блума як інструменту активізації навчання військових лідерів, підрозділів та органів управління. *Військова освіта*. 2024. № 1(49). С. 219–231.
11. Свистун В. І. Важливість навчальної дисципліни “Теорія і методика викладання фізичного виховання” у розвитку методичної компетентності фахівців з фізичної культури і спорту Збройних Сил України. *Актуальні проблеми фізичної культури і спорту в сучасному суспільстві : всеукр. наук.-прак. конф. 28 листоп. 2023 р. Житомир. 2023. С. 153–156.*
12. Свистун В. І. Використання різних форм тестових завдань при викладанні економічних дисциплін. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка: Педагогічна серія*. 1999. Вип. 17. С. 156–161.
13. Свистун В. І. Теорія і методика викладання фізичного виховання: методичні рекомендації. Київ: НУОУ імені Івана Черняхівського, 2020. 60 с.
14. Свистун В. І. Тестування в системі економічної освіти. *Проблеми освіти*. 2001. Вип. 24. С. 74–80.
15. Ягупов В. В. Військова педагогіка та психологія : підручник : у 2 ч. Ч. 1: Військова педагогіка. Т. 1. Київ: НУОУ, 2024. 336 с.
16. Ягупов В. В. Теорія і методологія військово-педагогічних досліджень : підручник. Київ: НУОУ імені Івана Черняхівського, 2019. 444 с.
17. Ягупов Vasyly, Olha Zastelo, Valentyna Svystun, Nataliia Korchynska, Olena Chorna, Viktoriia Krykun. Development of Foreign Language Teachers' Diagnostic Competence in the System of Military Education. *TEM Journal (Technology, Education, Management, Informatics)*. Volume 9, Issue 3, Pages 1213–1220.